робота / Національний університет «Києво-Могилянська академія». Київ, 2020. 112 с.

8. Bilushchak T., Vintoniv Kh., Malyk H. Showcasing Identity: Virtual Exhibitions of the Ukrainian Diaspora in Canada. Proceedings of the 3rd International Workshop on Social Communication and Information Activity in Digital Humanities (SCIA 2024). CEUR Workshop Proceedings. 2024. Vol. 3851. URL: https://ceur-ws.org/Vol-3851/paper2.pdf

9. Deng X., Zhang J., Zhang S., Zhang L., Qin H. From digital museuming to on-site visiting: The mediation of cultural identity and perceived value. Frontiers in Psychology. 2023. Vol. 14. DOI: https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1111917

10. Giannini T., Bowen J. P. Museums and Digital Culture: From Reality to Digitality in the Age of COVID-19. Heritage. 2022. Vol. 5, No. 1. P. 192-214. DOI: https://doi.org/10.3390/heritage5010011

УДК 008:338.46:316.7

ВІЙНА В ОПТИЦІ УКРАЇНСЬКИХ МИСТЕЦЬКИХ СЮЖЕТІВ

Мамренко В.В., здобувач вищої освіти
Науковий керівник: Данник К.О., кандидат культурології, доцент
Київський національний університет технологій та дизайну

Ключові слова: війна, мистецтво, українська культура, художній образ, культурна пам’ять, креативні індустрії.

Сучасний розвиток українського суспільства відбувається в умовах масштабних соціально-політичних трансформацій, спричинених повномасштабною війною, що безпосередньо впливає на всі сфери суспільного життя, зокрема на культурно-мистецький простір. У цих умовах мистецтво набуває не лише естетичного, а й глибокого соціального, комунікативного та ідеологічного значення, виступаючи важливим інструментом осмислення воєнної реальності, формування колективної пам’яті та консолідації нації. Війна трансформує художню оптику, у межах якої відбувається переосмислення традиційних мистецьких сюжетів, створення нових образів та формування нових смислових акцентів у культурі.

Аналіз сучасних наукових досліджень свідчить, що в умовах війни відбувається суттєва зміна функцій мистецтва, яке дедалі більше орієнтується на відображення соціально значущих процесів та виконує роль засобу фіксації історичного досвіду. Зокрема, культурні практики українського суспільства трансформуються під впливом воєнних подій, що проявляється у посиленні меморіальної, комунікативної та терапевтичної функцій мистецтва [5, с. 15–18]. Мистецтво стає своєрідним механізмом

колективної рефлексії, що дозволяє суспільству осмислити травматичний досвід війни та інтегрувати його у власну культурну ідентичність. Особливістю українських мистецьких сюжетів воєнного періоду є їхня багатовимірність та глибока символічність. У візуальному мистецтві війна відображається через поєднання реалістичних образів і метафоричних конструкцій, що дозволяє митцям передати не лише зовнішні прояви війни, але й внутрішній емоційний стан людини. У художніх роботах домінують теми руйнування, втрати, болю, але водночас значне місце займають образи стійкості, героїзму та національної єдності, які формують позитивний наратив спротиву [4, с. 61–64]. Така подвійність художнього зображення відображає складність воєнної реальності та багатогранність людського досвіду.

У літературному просторі війна постає як складний екзистенційний феномен, що впливає на систему цінностей, світогляд та поведінку особистості. Сучасні українські автори активно досліджують теми травматичного досвіду, морального вибору, втрати ідентичності та пошуку сенсу в умовах кризи. Війна в літературі виступає не лише як сюжетна основа, але й як фактор, що визначає внутрішню динаміку персонажів та формує нові моделі наративу, орієнтовані на психологічну глибину та рефлексивність.

Важливим аспектом дослідження є інституційний вимір функціонування мистецтва в умовах війни. Мистецькі інституції трансформуються у простори культурного спротиву, виконуючи функції збереження культурної спадщини, підтримки митців та організації соціально значущих культурних ініціатив. У цьому контексті мистецтво стає складовою національної безпеки, оскільки сприяє формуванню стійкої культурної ідентичності та протидії інформаційним загрозам [1, с. 94–97].

Суттєвого значення набуває розвиток креативних індустрій, які в умовах війни демонструють високий рівень адаптивності та інноваційності. Українське мистецтво активно інтегрується у міжнародний культурний простір, виконуючи функцію культурної дипломатії та формуючи позитивний імідж України на світовій арені. Завдяки цьому мистецькі сюжети, пов’язані з війною, стають важливим інструментом комунікації з міжнародною спільнотою та сприяють формуванню глобального розуміння українського досвіду [3, с. 6–8].

Окремої уваги заслуговує розвиток цифрового мистецтва, яке відкриває нові можливості для художнього осмислення війни. Використання мультимедійних технологій, віртуальної реальності та інтерактивних платформ дозволяє створювати нові форми взаємодії з аудиторією, що сприяє більш глибокому емоційному залученню та розширює межі традиційного мистецтва. Цифрові проєкти забезпечують оперативне поширення культурного контенту та сприяють формуванню нових моделей комунікації в умовах інформаційного суспільства.

Водночас важливим є феномен документального мистецтва, яке поєднує художню форму з фактичним матеріалом. Документальні фотографії, відео та кінематографічні проєкти фіксують реальні події війни, створюючи візуальний архів сучасності. Такі форми мистецтва виконують не лише естетичну, але й доказову функцію, що є особливо важливим у контексті інформаційної війни та протидії дезінформації.

Крім того, культурні індустрії в умовах війни змінюють свою функціональну спрямованість, орієнтуючись на соціальну підтримку, благодійну діяльність та інформаційний спротив. Мистецькі заходи, фестивалі, виставки та інші культурні ініціативи стають платформами для збору коштів, підтримки військовослужбовців та формування громадянської позиції. Це свідчить про інтеграцію мистецтва у соціально-політичні процеси та його активну роль у житті суспільства [2, с. 158–161].

Таким чином, війна в оптиці українських мистецьких сюжетів постає як складне багатовимірне явище, що поєднує художнє відображення реальностіз глибоким соціальним, культурним та психологічним осмисленням. Мистецтво виконує функції фіксації історичного досвіду, формування колективної пам’яті, забезпечення психологічної підтримки суспільства та здійснення культурного спротиву. Воно стає важливим елементом національної ідентичності та інструментом інтеграції українського досвіду у світовий культурний простір. Подальші дослідження цієї проблематики сприятимуть більш глибокому розумінню ролі мистецтва у сучасних трансформаційних процесах та визначенню перспектив розвитку креативних індустрій в Україні.

Список використаних джерел

1. Вертипорох А.С. Роль інституційноїсистеми мистецтва під час війни // *Е-журнал «Проблеми початкової освіти та мистецтва»*. 2024. С. 91–99.

2. КузьменкоТ., Самагала В. Війна в Україні в контексті діяльності українських івент-агенцій (2022–2023 рр.) // *Питання культурології*. 2024. № 43. С. 156–169. DOI: 10.31866/2410-1311.43.2024.303043.

3. Кушнарьова М.Б**.** Українська культурна дипломатія під час війни: досвід, проблеми, перспективи // *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. 2023. Вип. 67. С. 35–53. DOI: 10.15407/np.67.035.

4. Полякова М. Українське мистецтво 2022–2023 років: рефлексії російсько-української війни// *Мистецтво в обороні : колективна монографія Національної академії мистецтв України* / упоряд. О. Клековкін, І. Кузнєцова, М. Черкашина-Губаренко. Київ : Фенікс, 2024. С. 61–85.

5. Чупрій Л.В., Настояща К.В., Марутян Р.Р.
Культурні практики населення України під час війни: аналітичний звіт. Київ : Видавництво НДІУ ; Видавництво «Міленіум», 2023. 202 с.

УДК 008:338.46:316.7

ФОРМУВАННЯ НАРАТИВІВ У ВОЄННОМУ ТА ПІСЛЯВОЄННОМУ УКРАЇНСЬКОМУ КІНО: РЕЖИСЕРСЬКИЙ ТА СЦЕНАРНИЙ РАКУРСИ

Митчик Д.С., здобувач вищої освіти
Науковий керівник: Данник К.О., кандидат культурології, доцент
Київський національний університет технологій та дизайну

Ключові слова: наратив, українське кіно, воєнний кінематограф, режисерський ракурс, сценарний ракурс, національна ідентичність, колективна пам’ять.

У сучасних умовах російсько-української війни, український кінематограф набуває особливого значення як інструмент формування суспільних смислів, колективної пам’яті та національної ідентичності. Державне кіно не лише відображає реальність війни, але й активно конструює наративи, через які глядач осмислює події, переживає досвід травми та формує уявлення про сучасну історію. У цьому контексті важливими є режисерський та сценарний ракурси, які визначають структуру, тональність і зміст кінематографічних творів.

Наратив у кіно виступає ключовим механізмом передачі ідей та смислів. У межах досліджень, присвячених українському кінематографу періоду війни, наратив розглядається як спосіб організації історії, що формує цілісне уявлення про події, героїв і конфлікти. Особливістю сучасного українського кіно є те, що воно функціонує не лише як художній, але й як соціально-комунікативний феномен, який бере участь у формуванні інформаційного простору. В умовах війни це набуває додаткового значення, оскільки кінематограф стає одним із засобів протидії інформаційним впливам та інструментом на міжнародному полі.

Аналізуючи сучасні наративи, варто зазначити, що українське кіно трансформується від умовно узагальнених сюжетів до більш персоналізованих історій. Якщо на початкових етапах війни домінували героїчні моделі, зосереджені на патріотизмі та боротьбі, то з часом відбувається зміщення акценту на індивідуальний досвід, внутрішні переживання та психологічні аспекти війни. Це свідчить про ускладнення наративної структури та прагнення до глибокого осмислення реальності.

Важливим аспектом є взаємодія кіно з медійним середовищем. Кінематограф стає частиною ширшого інформаційного поля, що